

اختلال اضطراب قبل از عمل جراحی

پریسا نامقی

به نام خدا

اختلال اضطراب قبل از عمل جراحی

تالیف:

پریسا نامقی (مدرس)

انتشارات موجک

سرشناسه : نژاد خواجه نامقی، پریسا، ۱۳۵۵ -

عنوان و نام پدیدآور : اختلال اضطراب قبل از عمل جراحی / تالیف پریسا نامقی.

مشخصات نشر : تهران: انتشارات موجک، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری : ۷۵ص.

شابک : ۹-۱۴۶-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸، ۳۰۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی : فیا

موضوع : اضطراب -- ایران -- اختلالات -- نمونه پژوهی

موضوع : Anxiety disorders -- Iran -- Case studies

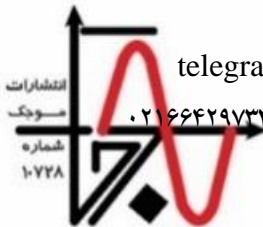
موضوع : جراحی -- ایران -- جنبه‌های روان‌شناسی -- نمونه پژوهی

موضوع : Surgery -- Iran -- Psychological aspects -- Case studies

رده بندی کنگره : BF۵۷۵

رده بندی دیویی : ۱۵۲/۴۶

شماره کتابشناسی ملی : ۶۰۹۲۹۷۴

انتشارات موجک

تلگرام : ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ - ۰۹۰۱۷۶۷۲۵۰۲ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش : ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۰۲۶۵۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل : mojakpublication@yahoo.com

سایت فروشگاه کتاب: www.mojak.ir

عنوان : اختلال اضطراب قبل از عمل جراحی

تالیف : پریسا نامقی

مشخصات ظاهری : ۷۵ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول : بهار ۱۳۹۹، تیراژ : ۵۰۰ جلد

قیمت : ۳۰۰۰۰۰ ریال، شابک : ۹-۱۴۶-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق

چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتو کپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب

بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

تقدیم به:

پدر بزرگوار و مادر مهربانم

آن دو فرشته‌ای که از خواسته‌هایشان گذشتند، سختی‌ها را به جان خریدند
و خود را سپر بلای مشکلات و ناملایمات کردند تا من به جایگاهی که
اکنون در آن ایستاده‌ام برسم.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

پیش‌گفتار.....	۱
فصل اول: اضطراب.....	۵
۱-۱ تعریف اضطراب.....	۵
۲-۱ اضطراب طبیعی.....	۷
۳-۱ مولفه‌های اضطراب.....	۷
۴-۱ علائم اضطراب.....	۸
۵-۱ شیوع.....	۸
۶-۱ شیوه‌های بیان اضطراب.....	۹
فصل دوم: نظریه‌های تئوری اضطراب.....	۱۱
۱-۲ نظریه‌های روانشناختی.....	۱۱
۲-۲ نظریه‌های روانکاوی.....	۱۱
۳-۲ نظریه‌های رفتاری.....	۱۲
۴-۲ نظریه اصالت وجودی.....	۱۳
۵-۲ نظریه‌های شناختی.....	۱۳
۶-۲ نظریه یادگیری اجتماعی-شناختی.....	۱۴
۷-۲ نظریه‌های زیست‌شناختی.....	۱۵

- ۲-۸ فشار روانی و اضطراب ۱۵
- ۲-۱۰ ظرفیت افراد در برابر فشار روانی ۱۶

فصل سوم: اختلالات اضطرابی ۱۷

- ۳-۱ تعریف اختلالات اضطرابی ۱۷
- ۳-۲ اختلالات هراس و گذر هراسی ۱۷
- ۳-۳ فوبی خاص و فوبی اجتماعی ۱۸
- ۳-۴ اختلال وسواسی-جبری ۱۸
- ۳-۵ اختلال استرس پس از سانحه و اختلال استرس حاد ۱۹
- ۳-۶ اختلال اضطراب منتشر ۲۰
- ۳-۷ اختلال اضطرابی ناشی از اختلال طبی عمومی ۲۰

فصل چهارم: جراحی و اتاق عمل ۲۱

- ۴-۱ تعریف جراحی، جراح ۲۱
- ۴-۲ تاریخچه جراحی ۲۱
- ۴-۳ شیوه‌های جراحی ۲۲
- ۴-۴ تخصص‌های جراحی ۲۳
- ۴-۵ اتاق عمل ۲۳
- ۴-۶ تاریخچه اتاق عمل ۲۳
- ۴-۷ تجهیزات اتاق عمل ۲۴
- ۴-۸ طرح اتاق عمل ۲۴
- ۴-۹ محدودیت‌های اتاق عمل ۲۵
- ۴-۱۰ سنگ کیسه صفرا ۲۶
- ۴-۱۱ جراحی و اضطراب ۲۷
- ۴-۱۲ فشار خون ۳۱

۳۲..... ۱۳-۴ ضربان قلب .....

۳۳..... ۱۴-۴ فشار خون و اضطراب .....

فصل پنجم: تحقیقات اختلالات اضطرابی ۳۵

فصل ششم: مطالعه موردی ۴۱

۴۱..... ۱-۶ معرفی مساله .....

۴۵..... ۲-۶ اهمیت مساله .....

۴۶..... ۳-۶ فرضیه ها .....

۴۶..... ۴-۶ تعاریف نظری .....

۴۷..... ۵-۶ تعریف عملیاتی .....

۴۷..... ۶-۶ روند اجرای طرح .....

۴۸..... ۷-۶ جامعه و نمونه .....

۴۹..... ۸-۶ ملاک‌های ورود و خروج در مطالعه .....

۴۹..... ۹-۶ ابزار گردآوری .....

۵۲..... ۱۰-۶ روش اجرای طرح .....

فصل هفتم: یافته‌ها ۵۵

۵۵..... ۱-۷ بررسی جمعیت شناختی .....

۵۶..... ۲-۷ بررسی فرضیه‌ها .....

فصل هشتم: جمع‌بندی ۶۳

۶۳..... ۱-۸ بحث و نتیجه‌گیری .....

۶۸..... ۲-۸ پیشنهادها .....

۶۹	..... منابع
۶۹	..... منابع فارسی
۷۲	..... منابع انگلیسی

پیش‌گفتار

عمل جراحی گذشته از نوع و وسعت آن، یک وضعیت اضطراب زای شدید برای هر بیمار است. قبل از عمل، بیمار با ترس‌ها و نگرانی‌های گوناگونی روبرو می‌شود (جیمز^۱، ۲۰۰۰). از جمله تصور احساس درد پس از عمل، او را دچار ترس و اضطراب می‌کند (شفرد^۲، ۱۹۹۹). اضطراب از طریق تضعیف سیستم ایمنی و تولید ترس و عوامل شیمیایی مربوط به آن، روند بهبودی را دستخوش تغییر کرده و تاثیر معکوسی بر مراحل بیهوشی، جراحی و ریکاوری می‌گذارد (جیمز، ۲۰۰۰).

تحقیقات نشان می‌دهد که افراد تحت استرس بیشتر، دچار ترمیم طولانی مدت زخم می‌شوند، افسردگی قبل از عمل در آنها بیشتر، ریکاوری طولانی مدت و عفونت‌های پس از عمل در آنها شایع‌تر می‌باشد. با افزایش اضطراب احساس درد نیز تشدید می‌یابد. به طور کلی، بیماری که جراحی را می‌پذیرد، خطری بیشتری را متحمل شده به عوارض بیشتری پس از عمل دچار می‌شود (طیبی، ۱۳۷۳).

افراد که از نظر روحی و جسمی آماده جراحی می‌شوند، معمولاً به علت آرامش بیشتر، عمل آسان‌تری را تجربه می‌نمایند، این آرامش عوارض کمتری مانند تحمل درد خفیف‌تر، کاهش نیاز به دارو و اقامت کوتاه‌تر در بیمارستان را بدنبال دارد. بیماران از اضطراب قبل از عمل رنج می‌برند و نیز برخی آمارها شیوع هیجان را در بیماران قبل از عمل تا ۸۰ درصد برآورد کرده‌اند (طیبی، ۱۳۷۳). باید پیش از پیش به پیشگیری این مسئله توجه شود.

در مطالعاتی فیلم به عنوان ابزار مناسب آموزش معرفی شده و بیان شده که استفاده از فیلم در آماده سازی و ارتقا آگاهی بیماران قبل از شروع اقدامات درمانی، جراحی تاثیر بسزایی در کاهش ترس و

---

1. Jamez

2. Shepherd

اضطراب افراد در حین درمان داشته و موجب افزایش قدرت سازگاری بیماران در برابر روش‌های درمانی گردیده است (کالمن، چین^۱، ۲۰۰۱).

جراحی به عنوان یک روند تشخیصی و درمانی در تمام بیمارستان‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد و یک اقدام درمانی است که موجب اضطراب بیماران می‌شود، لازم است روانشناسان برای کاهش اضطراب بیماران اقدامات لازم را به عمل آورند. نشان داده شده که آموزش و آشنایی با فضای عمل، قبل از جراحی در جهت کاهش اضطراب بیماران مفید است. این کتاب با هدف کلی تعیین اثربخشی مداخله‌ای مبتنی بر نمایش فیلم (آموزش و آشناسازی با فضای اتاق عمل) در کاهش اضطراب بیماران تحت عمل جراحی تالیف شد.

این کتاب از نوع پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل می‌باشد، ۴۰ بیمار که برای عمل جراحی سنگ کیسه صفرا به مدت زمانی سه ماه (۱۳۹۲/۱۲/۱ تا ۱۳۹۳/۴/۱) به بیمارستان امام رضا (ع) مراجعه نمودند به صورت نمونه‌گیری در دسترس و برای پیش‌آزمون - پس‌آزمون گزینش تصادفی انتخاب گردیدند. گروه آزمایش ۲۰ نفر شب قبل از عمل جراحی آماده‌سازی روانی از طریق فیلم صورت گرفت و برای پیش‌آزمون از پرسشنامه رگه - حالت اضطراب اسپیلبرگر استفاده گردید، گروه کنترل تنها پرسشنامه اضطراب را تکمیل کردند. در روز جراحی مجدداً هر دو گروه پرسشنامه رگه - حالت اضطراب را تکمیل کردند. نتایج در کتاب حاضر در آمار توصیفی از میانگین و انحراف استاندارد و نمودار استفاده گردید و در آمار استنباطی از آزمون تحلیل کواریانس یک راهه (آنکوا) استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده از نرم افزار آماری نسخه نوزدهم استفاده شده است. یافته‌ها حاکی از آن بود در گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل اضطراب به صورت معناداری کاهش یافت میانگین علایم حیاتی بیماران در مقایسه با گروه کنترل نرمال بوده است. با توجه به کتاب حاضر می‌توان نتیجه گرفت آماده‌سازی روانی مبتنی بر نمایش فیلم (آموزش و آشناسازی با فضای اتاق عمل) در کاهش اضطراب بیماران و تثبیت نگاه داشتن علایم حیاتی بدن بیماران موثر می‌باشد لذا شایسته است در بخش جراحی روانشناسان به آماده‌سازی بیماران پرداخته شود.

^۱. Callaghan, Chin

شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

پیش‌گفتار

فصل اول: اضطراب

فصل دوم: نظریه‌های تئوری اضطراب

فصل سوم: اختلالات اضطرابی

فصل چهارم: جراحی و اتاق عمل

فصل پنجم: تحقیقات اختلالات اضطرابی

فصل ششم: مطالعه موردی

فصل هفتم: یافته‌ها

فصل هشتم: جمع‌بندی

در پایان، بر خود لازم می‌دانم از همه عزیزانی که در مراحل گوناگون آماده‌سازی این کتاب من را یاری نموده‌اند، بویژه از جناب آقای دکتر محمد حسین بیاضی و جناب آقای دکتر مهدی فتحی، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

پریسا نامقی

زمستان ۱۳۹۸

عمل جراحی گذشته از نوع و وسعت آن، یک وضعیت اضطراب زای شدید برای هر بیمار است. قبل از عمل، بیمار با ترس‌ها و نگرانی‌های گوناگونی روبرو می‌شود. از جمله تصور احساس درد پس از عمل، او را دچار ترس و اضطراب می‌کند. اضطراب از طریق تضعیف سیستم ایمنی و تولید ترس و عوامل شیمیایی مربوط به آن، روند بهبودی را دستخوش تغییر کرده و تاثیر معکوسی بر مراحل بیهوشی، جراحی و ریکاوری می‌گذارد.

تحقیقات نشان می‌دهد که افراد تحت استرس بیشتر، دچار ترمیم طولانی مدت زخم می‌شوند، افسردگی قبل از عمل در آنها بیشتر، ریکاوری طولانی مدت و عفونت‌های پس از عمل در آنها شایع‌تر می‌باشد. با افزایش اضطراب احساس درد نیز تشدید می‌یابد. به طور کلی، بیماری که جراحی را می‌پذیرد، خطری بیشتری را متحمل شده به عوارض بیشتری پس از عمل دچار می‌شود.

افراد که از نظر روحی و جسمی آماده جراحی می‌شوند، معمولاً به علت آرامش بیشتر، عمل آسان‌تری را تجربه می‌نمایند، این آرامش عوارض کمتری مانند تحمل درد خفیف‌تر، کاهش نیاز به دارو و اقامت کوتاه‌تر در بیمارستان را بدنال دارد. بیماران از اضطراب قبل از عمل رنج می‌برند و نیز برخی آمارها شیوع هیجان را در بیماران قبل از عمل تا ۸۰ درصد برآورد کرده‌اند.

باید پیش از پیش به پیشگیری این مسئله توجه شود.

در مطالعاتی فیلم به عنوان ابزار مناسب آموزش معرفی شده و بیان شده که استفاده از فیلم در آماده سازی و ارتقا آگاهی بیماران قبل از شروع اقدامات درمانی، جراحی تاثیر بسزایی در کاهش ترس و اضطراب افراد در حین درمان داشته و موجب افزایش قدرت سازگاری بیماران در برابر روش‌های درمانی گردیده است. جراحی به عنوان یک روند تشخیصی و درمانی در تمام بیمارستان‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد و یک اقدام درمانی است که موجب اضطراب بیماران می‌شود، لازم است روانشناسان برای کاهش اضطراب بیماران اقدامات لازم را به عمل آورند. نشان داده شده که آموزش و آشنایی با فضای عمل، قبل از جراحی در جهت کاهش اضطراب بیماران مفید است. این کتاب با هدف کلی تعیین اثربخشی مداخله‌ای مبتنی بر نمایش فیلم (آموزش و آشناسازی با فضای اتاق عمل) در کاهش اضطراب بیماران تحت عمل جراحی تألیف شد.

